

Posudek magisterské práce Kryštofa Herolda
Vícejazyčnost a překladovost v jazykové krajině centra Prahy
(2018, 88 pp. + 32 pp. příloh)

Obsah. Diplomová práce zpracovává novátorské téma, v němž se sociolingvistika stýká s translatoologií. V teoretické části autor nejprve vymezuje a strukturuje pojem *jazyková krajina*, přičemž většinou postupuje od sociolingvistiky (z níž pojem pochází) směrem k translatoologii. Kromě nevelkého počtu translatoologických studií, které se zaměřují specificky na tento problém, uvádí další autory, kteří jazykovou krajinu zkoumají z jiných hledisek nebo jen okrajově (Cronin, Toury ad.), a dále publikace či iniciativy reflektující nedostatečnou kvalitu cizojazyčných textů ve veřejném prostoru. Dalšími klíčovými pojmy, které jsou zde představeny a začleněny do kontextu práce, jsou zejm. *přeloženost* (s upozorněním na dvojí možný význam tohoto termínu), *překladovost*, *vícejazyčnost* a *souznačnost*. Z hlediska komunikačního se diplomant zabývá autorstvím nápisů a jejich příjemci, včetně problému modelování skupiny příjemců (*audience design*). Výklad o městské jazykové krajině v České republice je podložen úvahami o místním úředním jazyce, tradičních národnostních menšinách a imigraci, velkých mezinárodních jazycích v čele s angličtinou, mezinárodní mobilitě. V závěru teoretické části formuluje autor pětici výzkumných otázek, u níž je opět patrné směřování od (všeobecnějšího) sociologického hlediska směrem k (užšímu) hledisku translatoologickému.

Empirická část začíná popisem zkoumaného materiálu, jímž jsou nápisy v jednom konkrétním uličním bloku pražského centra. Sběr a zpracování dat vycházejí z odborné literatury (zejm. Backhaus); netriviálními otázkami bylo mj. stanovení kritérií pro zahrnutí nápisů do vzorku a určení jazyka u vlastních jmen. Při charakterizaci překladových vztahů (zejména jde o otázku předlohy) vychází autor z fyzické dispozice textu a připouští, že jde o metodu spekulativní. Analýza a interpretace výsledků je strukturována podle sledovaných proměnných (výskyt a dominance jazyků, rozložení podle žánrů, vysilatele a příjemce). Závěr části tvoří oddíl věnovaný úvahám o překladovosti a jejím potenciálním vnímání Čechy a cizinci, a dále drobná sonda zaměřená na nedostatky překladů, pro jejíž provedení autor využil skupinu dobrovolníků – rodilých mluvčích angličtiny. Zde se text dotýká problému nerodilého překladu a jeho přijatelnosti.

Vzorek nápisů včetně klasifikace je obsažen v příloze; práce zahrnuje ilustrativní fotografie některých zkoumaných nápisů.

Metodologie. K. Herold užitečně propojil teoretické poznatky ze sociolingvistiky a translatoologie. Ty pak aplikoval na vzorek nápisů. Empirická studie je i přes omezený rozsah (to platí zvláště pro sondu ke kvalitě angličtiny) inventivní a metodologicky náležitá.

Forma. Práce je na vysoké jazykové úrovni.

Celkové zhodnocení. Autor dostatečně využil teoretické koncepty translatoologie a navíc prokázal velmi dobrou schopnost osvojit si potřebné poznatky z příbuzného oboru. Provedl originální empirickou studii, která přinesla zajímavé výsledky, byť s omezenou statistickou platností. Práci považují za nadprůměrnou, doporučují ji k obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.

Konkrétní poznámky a náměty k diskusi

- Obsah: Jsou uvedeny jen první dvě úrovně členění; obvyklé je uvádět úrovně všechny.
- s. 21: Formulace *V komunikačních situacích, k nimž dochází v jazykové krajině, hraje klíčovou roli většinou příjemci* je příliš generalizující a lze s ní polemizovat.

- S. 22: Domnívám se, že zařazení Ch. Nord k teorii skoposu bez bližšího upřesnění není vhodné.
- S. 22 a 58: Nadbytečné otazníky (u otázky nepřímé se otazník nepíše).
- Seznam bibliografie: Rozdělení literatury podle žánrů (s výjimkou vyčlenění internetových zdrojů) není obvyklé, stejně jako oddíl „Další doporučená literatura“.
- Bylo třeba řešit rozdíl mezi přejímkou a míšením kódu (přejímka je již součástí lexika cílového jazyka, míšení kódu implikuje kombinaci lexika ze dvou různých jazyků)?
- Jednopísmenné nápisy jsou ze vzorku vyloučeny – co je důvodem? Jak je tomu u symbolů měn na směnárně?
- K množině relevantních hledisek, která jsou do analýzy zapojena, by bylo případně možné přidat hlediska módnosti a hravosti (jichž se autor letmo dotýká na str. 27).

12. 1. 2017
Tomáš Duběda
vedoucí práce